

เส้นทางศึกษาธรรมชาติพื้นที่ปกักรักษา

อพ.สธ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุดที่ 3 บรู

ชื่อวงศ์ : วงศ์ฟ้ามะยม (Cornaceae)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Alangium salviifolium*
subsp. *hexapetalum* (Lom.) Wangerin
ชื่อสามัญ : Sage-leaved Alangium

ชื่อท้องถิ่น : บรู (ภาคเหนือ), มะตาดู (เชียงใหม่)
ประโยชน์ :
เปลือกราก : ดับกับน้ำร้อนประทุกัน ช่วยนำบาดการเป็นไข้และช่วยขับเหงื่อ
เปลือกต้น : มีรสฝาด ใช้ดื่มน้ำร้อนประทุกันเป็นยาบำรุงธาตุไฟ
เนื้อไม้ : มีรสฝาดเผื่อน ใช้เป็นยาแก้ริดสีดวงลำไส้
แก่นหรือเนื้อไม้ : เป็นยาบำรุงกำลัง (ตำรายาไทย)
ผล : มีรสร้อนเบื่อ สรรพคุณเป็นยาบำรุงธาตุ

จุดที่ 2 กลอย

ชื่อวงศ์ : วงศ์กลอย (Dioscoreaceae)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dioscorea hispida* Dennst.
ชื่อสามัญ : Asiatic bitter yam, Intoxicating yam
ชื่อท้องถิ่น : กลอยนก, กลอย (ภาคเหนือ), คลี่ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)

ประโยชน์ :
ราก : บดผสมกับน้ำมันมะพร้าว ในยาสูบ ในลำไพอหรือพริก ใช้ทาหรือพอกฆ่าหนองในแผลสัตว์เลี้ยง
หัวใต้ดิน : แกะตากแดด (อาการเข็งเป็นไข้ในท้อง) หุงเป็นน้ำมันใส่แผล
กิดฝี กิดหนอง หรือนำไปตากแห้ง ประทุกันยาแก้ไข้เหลืองเสีย
ขับปัสสาวะ แก้ปวดตามข้อ ฝูมะปวง โรคมะเร็ง

จุดที่ 1 ยมหิน

ชื่อวงศ์ : วงศ์กระถิน (Meliaceae)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Chukrasia tabularis* A.Juss.
ชื่อสามัญ : Chittagong wood
ชื่อท้องถิ่น : ยม โต้อย (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่), ยมขาว (ภาคเหนือ),
ริงบ้าง, รี (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)

ประโยชน์ :
เนื้อไม้ : นำไปแปรรูปเป็นไม้ที่มีคุณค่าเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ใช้
ทำเฟอร์นิเจอร์ที่ราคาแพง หรือใช้ในงานก่อสร้างบ้านเรือน
งานโครงสร้างอื่น ๆ
ผลสุก : รับประทานได้ (ขาวลั้ง)
ประโยชน์ด้านอื่น ๆ : เป็นเชื้อเพลิง ใช้ในงานศิลปะ และเป็นสมุนไพร

เส้นทางที่ 1

จุดที่ 5 กระเจ

ชื่อวงศ์ : วงศ์สับ (Rutaceae)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Naringi crenulata* (Roxb.) Nicolson.
ชื่อสามัญ : -
ชื่อท้องถิ่น : กระเจาะ, มะเจาะ (ภาคเหนือ)

ประโยชน์ :
ราก : มีรสขมเย็น ช่วยรักษาโรคในลำไส้ แก้อาการปวดท้องบริเวณลำไส้ใหญ่และบริเวณลิ้น
ต้น : นำมาต้มน้ำดื่มเป็นยา ช่วยแก้อาการร้อนใน
แก่น : ใช้ดองกับเหล้ากเป็นยาบำรุงโลหิต แก้โลหิตพิการ โรคเลือด
ใบ : มีรสขมและเผื่อน ใช้ผสมกับสมุนไพรชนิดอื่นดื่มน้ำกับเกลือมาหนู
ผล : มีรสขมและเผื่อน ใช้เป็นยาบำรุงกำลังและเป็นยาบำรุงร่างกาย

จุดที่ 7

จุดที่ 9 เหียง

ชื่อวงศ์ : วงศ์ยางนา (Dipterocarpaceae)
ชื่อสามัญ : -
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.
ชื่อท้องถิ่น : เหียง เกาะสะเดียง (ลัวะ-เชียงใหม่), อะลาอ้ออาหม้อ,
สะกะยอง (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่), เหง (ลื้อ-น่าน)
ประโยชน์ :
ยาง : มีรสร้อน สมน้ำตาล แก้หนอง ขับเสมหะ ขับปัสสาวะ รักษาแผลในทางเดินปัสสาวะ
แก้ตกขาว (ตำรายาไทย)
เปลือกต้น : ดื่มน้ำดื่มแก้ท้องเสีย (ตำรายาไทย)
ใบ : มีรสฝาด ดื่มน้ำผสมน้ำเกลือ ดมแก้ปวดฟัน ขับปัสสาวะ (ตำรายาไทย)
ใบและยาง : มีรสฝาดร้อน กินเป็นยาตัดลูก (ทำให้มีบุตร) (ตำรายาไทย)
ประโยชน์ด้านอื่น ๆ : กลีบดอกมีรสเปรี้ยวเล็กน้อย รับประทานเป็นผักได้, ใบแก่เย็นเป็นต้น
บุหงาล้างชำระเรือได้ยงนา ก็น้ำ ห่ออาหาร ห่อยาสูบและห่อของสดแทนใบกล้วย

จุดที่ 4 สมอพิทก

ชื่อวงศ์ : วงศ์สมอ (Combretaceae)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Terminalia bellirica* (Gaertn.) Roxb.

ชื่อสามัญ : Beleric myrobalan
ชื่อท้องถิ่น : ชิมะดู (กะเหรี่ยง-เชียงใหม่), สับ (เชียงใหม่),
สะดู (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) แพน, แพนขาว,
แพนต้น (ภาคเหนือ)

ประโยชน์ :
เปลือกต้น : ใช้ย้อมผ้าให้สีเหลือง ใช้พอกหน้าง และทำหมึก
เนื้อไม้ : ทำพื้น ฝัปใส่ของ ทำฝา ใช้ในการก่อสร้าง ทำคันทนา
เครื่องนึ่งจากกระดูกเขตร เรืองด เป็นต้น
ผล : ใช้ย้อมผ้า ให้สีเขียวขี้ม้า
เมล็ด : รับประทานได้ (ลัวะ)

จุดที่ 6 พักหนาม

ชื่อวงศ์ : วงศ์บอน (Araceae)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Lasia spinosa* (L.) Thwaites.
ชื่อสามัญ : Unicorn plant
ชื่อท้องถิ่น : พักหนาม

ประโยชน์ :
ราก : ดื่มน้ำดื่มเป็นยาแก้เจ็บคอ ขับเสมหะ
เหง้า : ใช้ต้มน้ำร้อนแก้คันเนื่องจากพิษหัด เชื้อด สุกใส ถ้ำแดง และโรคผิวหนัง
ลำต้น : ดื่มน้ำร้อนแก้คันบริเวณที่เป็นแผล ผดผื่นนำเอาใบมาเปื้อยหรือรัง
หรือหีดยะนำเอาใบมาเปื้อยเป็นแผลหรือรัง
ใบ : เป็นยาแก้ปวดท้อง แก้ไอ
กิ่งต้น : เป็นยาแก้ปัสสาวะพิการ (ตำรายาไทย) นำไปต้มน้ำและดื่มน้ำเป็นยาบำรุงกำลัง
แก้อาการปวดเมื่อย (ขาวไทใหญ่)

จุดที่ 8 กระเบียน

ชื่อวงศ์ : วงศ์เข็ม (Rubiaceae)
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Ceriscoides turgida* (Roxb.) Tirveng.
ชื่อสามัญ : -

ชื่อท้องถิ่น : ถัดเดียม กระดากน (ตาก), จิตเดียม, ถัดเดียม (ภาคเหนือ)

ประโยชน์ :
ราก : เป็นยาแก้เสมหะเป็นพิษ แก้อาหารไม่ย่อยในเด็ก
ใบ : มีรสฝาด ดื่มน้ำผสมน้ำเกลือ ดมแก้ปวดฟัน ขับปัสสาวะ (ตำรายาไทย)
ยาง : มีรสร้อน สมน้ำตาล แก้หนอง ขับเสมหะ ขับปัสสาวะ รักษาแผลในทางเดินปัสสาวะ
แก้ตกขาว (ตำรายาไทย)
เปลือกต้น : ดื่มน้ำดื่มแก้ท้องเสีย (ตำรายาไทย)
ใบและยาง : มีรสฝาดร้อน กินเป็นยาตัดลูก (ทำให้มีบุตร) (ตำรายาไทย)
จุด : ใช้เป็นยาฆ่าพยาธิ ขยี้ทาแก้กลากเกลื้อน
น้ำมันใบเมล็ด : กาแก้แผลมะเร็ง โรครี้น

จุดที่ 10 ตะลุมพุก

ชื่อวงศ์ : วงศ์เข็ม (Rubiaceae)
ชื่อสามัญ : Divine jasmine
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Tamilindia uliginosa* (Retz.) Tirveng. & Sastre
ชื่อท้องถิ่น : มอกน้ำขาว, มะขาว (ภาคเหนือ)

ประโยชน์ :
แก่น : ผสมกับแก่นตะลุมพุกแดง (มะคิงแดง) ดื่มน้ำดื่มเป็นยาบำรุงร่างกาย
แก่นและราก : ดื่มน้ำดื่ม ช่วยบำรุงเลือด หรือฆ่ายาแก้ปวดเมื่อย
รากและผล : มีรสฝาดสุขุม แก้ท้องเสีย แก้บิดทุกเลือด

